

висловлювати думки яскраво та виразно. Цей вид роботи є дієвим засобом компенсації мовних умінь і навичок.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. LEGO-технологія – чарівні цеглинки успіху. URL: <http://osnova.com.ua/news/>
2. Шість цеглинок в освітньому просторі школи: методичний посібник/ упорядник Оксана Рома. The LEGO

Foundation. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/nova-ukrainska-shkola/LEGO/tseglinok-kviten-2018-web.pdf>

3. Навчальні та дидактичні ігри з LEGO. URL: <https://vseosvita.ua/libraru/navcalni-ta-didakticni-igri-iz-lego-dla-ditej-doskilnogo-viku-12106.html>

4. Юрченко О.11 ігор в парах з набором LEGO «6 цеглинок» для 1 класу. URL: <https://osvitoria.media/experience/23081/>

В. Ю. Носова,

вихователь групи подовженого дня, учитель української мови та літератури, спеціаліст вищої кваліфікаційної категорії, вихователь-методист Червонослобідського закладу загальної середньої освіти I-III ступенів №2 Червонослобідської сільської ради Черкаської області;

Н. Г. Бережна,

учитель початкових класів, спеціаліст вищої кваліфікаційної категорії, вчитель-методист Червонослобідського закладу загальної середньої освіти I-III ступенів №2 Червонослобідської сільської ради Черкаської області

ОРФОГРАФІЧНИЙ ПРАКТИКУМ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ (ЗГІДНО З ПРАВОПИСОМ – 2019)

Орфографічна система будь-якої мови ґрунтується на певних принципах, обумовлених особливостями її звукового складу та граматичної будови. «Орфографічний практикум з української мови» (згідно з Правописом – 2019) може стати в нагоді кожному, хто бажає опанувати нові правописні норми. Важливим фактором у оволодінні мовою є знання орфографії.

Вироблення правописних навичок – довготривалий та кропіткий процес, який передбачає застосування системи орфографічних вправ, до складу якої обов'язково повинні входити словникові диктанти та тренувальні вправи на повторення й удосконалення вивченого.

Розроблені вправи допоможуть зрозуміти отриману інформацію, сприятимуть застосуванню набутих знань на практиці, суттєво покращать мовленнєву практику школярів.

ФЕМІНІТИВИ

Скануй QR-код та переглянь відеопрезентацію.

Завдання 1. Спишіть слова, позначте суфікси, з допомогою яких утворено фемінітиви:

Авторка, дизайнерка, директорка, редакторка, співачка, студентка, фігуристка, верстальниця, набірниця, порадниця, учениця, кравчиня, продавчиня, майстриня, філологиня, бойкиня, лемкиня, дяконеса, поетеса, пані посол, мер повідомила, математик Сосновська, академік презентувала, працівниця, агітаторка, принцеса, патронеса, плавчиня, контролерка, розлучниця, перукарка, акторка, очільниця, біологиня, баронеса, лікарка, вокалістка, графиня, модниця, авантюристка, інспекторка, рятівниця, ізолювальниця, апаратниця, натуралістка, журналістка.

Завдання 2. Скануйте QR-код та виконайте тест:

ПІБ: _____

Клас: _____

Дата: _____

1. Неможливо утворити назву особи жіночої статі від іменника...

а) нотаріус б) автор

в) студент

2. З допомогою суфікса -к- можна утворити назву особи жіночої статі від іменника...

а) майстер б) директор в) працівник

3. З допомогою суфікса -ин- (я) можна утворити назву особи жіночої статі від іменника...

а) верстальник б) студент в) плавець

4. З допомогою суфікса -ин- (я) можна утворити назву особи жіночої статі від іменника...

а) філолог б) продавець в) дякон

5. З допомогою суфікса -ес- можна утворити назву особи жіночої статі від іменника...

а) поет б) лемко в) дизайнер

6. Неможливо утворити назву особи жіночої статі від іменника...

а) порадник б) математик в) набірник

7. Знайти фемінітив, який неправильно утворений:

а) журналістка б) апаратниця в) директорша

8. При творенні фемінітива від іменника КРАВЕЦЬ необхідно використати суфікс...

а) -ин- б) -к- в) -иц-

9. При творенні фемінітива від іменника ОЧІЛЬНИК необхідно використати суфікс...

а) -ес- б) -иц- (я) в) -к-

10. При творенні фемінітива від іменника БАРОН необхідно використати суфікс...

а) -иц- б) -ин- в) -ес-

11. При творенні фемінітива від іменника ЛІКАР необхідно використати суфікс...

а) -иц- б) -ин- (я) в) -к-

12. При творенні фемінітива від іменника БІОЛОГ необхідно використати суфікс...

а) - к -   б) - их -   в) - ин - (я)

Ключ до тесту

1. а (1 бал); 2. б (1 бал); 3. в (1 бал); 4. а (1 бал);
5. а (1 бал); 6. б (1 бал); 7. в (1 бал); 8. а (1 бал);
9. б (1 бал); 10. в (1 бал); 11. в (1 бал); 12. в (1 бал).

ПРАВИЛА ПЕРЕНОСУ

Скануй QR-код та переглянь відеопрезентацію:

Завдання 1. Поділіть слова для переносу:

Наприклад: *прось-ба*.

Просьба, боротьба, молотьба, донька, безжально, ходьба, рельєф, жменьці, письмо, киньте, різьбяр, доньці, мільярд, рибальство.

Намальований, дьогтю, працюючий, мальовничий, бадьорий, ларьок, тінювий, синього, видзьобати, польовий, мужнього.

Район, знайомий, майор, гайок, серйозний, дійовий, районний, Андрійович, крайовий, Соловйов, підйом, мільйон, бульйон, батальйон, медальйон.

Підземелля, підживити, відзнака, надзвичайний, підземний, підзвітний, підземелля, відзначитися, відзвучати, надзвучковий.

Каміння, знаярдя, взуття, гілля, читання, завдання, колосся, стаття, знання, багаття, чуття, затишся, обличчя, галуззя, суддя, стаття, рілля, життя.

Віддати, спорттовари, військкомат, туманний, віконний, козащина, сінний, беззаконня, воз'єднання, спинний, безсонний, лимонний, осінний, віддзеркалювати, беззвучний, годинник, розрісся, піднісся, денний, баштанник, кінний.

Завдання 2. Скануйте QR-код та виконайте тест.

ПІБ: _____

Клас: _____

Дата: _____

1. Коли корінь починається на голосний, то ...

а) перенос здійснюється довільно

б) від кореня його не відриваємо

в) всі варіанти правильні

2. При збігу однакових приголосних ...

а) перенос здійснюється довільно

б) одну літеру залишаємо, а другу переносимо в наступний рядок

в) можливий подвійний перенос

3. В іменниках з подовженим приголосним ...

а) можливий подвійний перенос

б) одну літеру залишаємо, а другу переносимо в наступний рядок

в) всі варіанти правильні

4. При переносі слів односкладові префікси перед приголосними ...

а) не розриваємо

б) можна розривати

в) всі варіанти правильні

5. Кількаскладові префікси при переносі слів ...

а) можна розривати

б) не можна розривати

в) всі варіанти правильні

6. Оберіть рядок, у якому всі слова правильно поділено для переносу ...

а) розо - рати, зако - нний, бе - з'язикий

б) осі - нній, вип - равдання, ход - жу

в) ро - зорати, закон - ний, без' - язикий

Ключ до тесту: 1. в (2 бали); 2. б (2 бали); 3. в (2 бали); 4. а (2 бали);

5. а (2 бали); 6. в (2 бали).

УЖИВАННЯ І, И НА ПОЧАТКУ СЛОВА

Скануй QR-код та переглянь відеопрезентацію:

Завдання 1. На місці пропусків вставте необхідну літеру (І або И):

..м'я, ..талієць, ..кати (вимовляти И замість І), ..грашка, ..ван, ..рій, ..рій, ..ндик, ..спанці, ..кати (вимовляти І замість И), ..ноді, ..ч, ..ндіанець, ..снувати, ..йбен, ..нший, ..дол, ..нженер, ..менник, ..ндус, ..ч-оба, ..мла, ..род, ..род, ..ржа, ..стина, ..ти, ..дея, Кім Чен ..н, ..сторія, ..кона, ..кра, ..ній, ..менувати, ..ндія, ..спанія, ..талія, ..нгаляція, ..подром, ..кла, ..нститут

Завдання 2. Скануйте QR-код та виконайте тест.

ПІБ: _____

Клас: _____

Дата: _____

1. Букву И потрібно писати на місці пропуску в слові:

а) ..ндик   б) ..нший

в) ..йбен   г) ..ван

2. Букву И потрібно писати на місці пропуску в слові:

а) ..кати (вимовляти И замість І)   б) ..нший

в) ..кона   г) ..р

3. Оберіть рядок, в якому обидва слова мають паралельне написання з І та И:

а) ..рій, ..род   б) ..нший, ..нколи

в) ..род, ..ндик   г) ..род, ..йбен

4. Букву І потрібно писати на місці пропуску в слові:

а) ..кання (вимовляння И замість І)   б) Кім Чен ..н

в) ..ч - оба

г) ..ндик

5. Букву І потрібно писати на місці пропуску в слові:

а) ..кати (вимовляти И замість І)   б) ..йбен

в) ..кати (вимовляти І замість И)   г) ..р

6. Оберіть слова, що починаються з літери И:

а) ..йбен

б) ..ван

в) ..дол

г) ..ч - оба

7. Оберіть слова, що починаються з літери І:

а) ..ч

б) ..р

в) ..ндустрія   г) ..дея   д) ..йбен

8. Оберіть рядок, в якому допущено помилку в написанні слів:

а) ірод, ійбен, ич   б) ирій, индиченя, Ич - оба

в) ідея, Кім Чен Ин, ім'я   г) ірод, ирод, ирій

9. Продовжте речення.

Ийбен - це...

а) група курганів біля Керчі.

б) загальне найменування пісень у ряду тюркських народів.

в) північнокорейський державний діяч.

г) збройні загони у давній Кореї.

10. Продовжте речення.

Ич - оба - це...

а) загальне найменування пісень у ряду тюркських народів.

б) збройні загони у давній Кореї.

в) група курганів біля Керчі.

г) північнокорейський державний діяч.

Ключ до тесту

1. в (1 бал); 2. а г (1 бал); 3. а (1 бал); 4. г (1 бал);

5. в (1 бал); 6. а г (2 бал); 7. в г (2 бал); 8. б (1 бал);

9. г (1 бал); 10. в (1 бал).

УЖИВАННЯ БУКВИ Г

Скануй QR-код та переглянь відеопрезентацію:

Завдання 1. На місці пропусків вставте необхідну літеру (Г або Ґ):

Дзи..а, ..азета, дзи..лик, ..уси, ..онта, ..гринджоли, о..ірок, ..ойдалка, а..рус, ..рамота, ..ава, ..айдамака, ..азда, ..рім, ..ер..іт, ..андж, ..анок, ..рбуз, ..атунок, ..етьман, ..валт, ..усак, ..е..ати, ..о..ель-мо..ель, ..ер..елі, ..олова, ..рунт, ..олубка, ..рати (іменник), ..рати (дієслово), ..ер..отати, ..руша, ..ер..отіти, сні.., ..ел..отіти, ..губи, ..аздувати, ..лей, ..ирлига, ..ніт (у лампі), ..ніт (феодальний), ..удзик, реми..ати, ..одина, ..уля, ..речний, ..речаний, ..речка, реми..ати, ..одинник, дри..ати, ..олос, про..авити, ..оробець, ..ай, ор..ани, ..енерал, ..улька, У..ля, ..оронда, ..ор..ани, ..ідність, лома..а, ..удзиковий, джи..ун, ..уральня, ..расувати, ..ітара, ..адюка.

Завдання 2. Скануйте QR-код

та виконайте тест.

ПІБ: _____

Клас: _____

Дата: _____

1. Букву Ґ потрібно писати на місці пропуску в слові

- а) ..усак б) ..ава
в) ..руша г) ..орошина

2. Букву Ґ потрібно писати на місці пропуску в слові

- а) ..онта б) ..ер..елі
в) ..едзь г) ..роші

3. Букву Ґ потрібно писати на місці пропуску в слові

- а) ..рати на вікнах б) ..рати у баскетбол
в) ..ніт у лампі г) рабовласницький ..ніт

4. Букву Ґ потрібно писати на місці пропуску в слові

- а) ..рати на фортепіано б) встановили ..рати
в) феодальний ..ніт г) ..ніт у свічці

5. Виберіть слова, в яких допущено помилку.

- а) гава б) горобина
в) гетьманський г) ґрунт

6. Виберіть слова, в яких допущено помилку.

- а) ґорох б) оґірок
в) ґудзик г) дриґати

7. Оберіть рядок, у якому всі слова записано правильно.

- а) дзиґа, глей, ґанок
б) ґонта, ґазета, ґуральня
в) Уґля, Горґани, Ґудзь
г) гість, ремиґати, дзиґа

Ключ до тесту

1. б (1 бал); 2. г (1 бал); 3. а в (2 бали); 4. а в (2 бали);
5. а г (2 бали); 6. а б (2 бали); 7. в г (2 бали).

УЖИВАННЯ ВЕЛИКОЇ БУКВИ

Скануй QR-код та переглянь відеопрезентацію:

Завдання 1. Запишіть слова під диктовку:

Конституційний Суд України, Велика французька революція, День учителя, Коліївщина, День Незалежності України, Паризька комуна, Ренесанс, епоха Бароко, Семирічна війна, Львівське збройне повстання 1848 року, епоха Відродження, День Соборності України, Новий рік, День пам'яті та примирення, Версальський мирний договір, Декларація незалежності США, Хмельниччина, Кривава неділя, Полтавська битва, День Конституції України, Льодове побоїще, Верховна Рада України, Верховний Суд України, Кабінет Міністрів України.

Завдання 2. Скануйте QR-код та виконайте тест.

ПІБ: _____

Клас: _____

Дата: _____

1. Продовж речення:

У назвах історичних подій, епох ...

а) з великої букви пишемо всі слова

б) з великої букви лише перше слово

в) всі слова пишемо з малої букви

2. Продовж речення:

У назвах свят і календарних періодів ...

а) з великої букви пишемо всі слова

б) з великої букви пишемо лише перше слово

в) всі слова пишемо з малої букви

3. Обери рядок, в якому всі слова написано правильно.

а) День незалежності України, День соборності України, День конституції

України

б) День Незалежності України, День Соборності України, День конституції України

в) День Незалежності України, День Соборності України, День Конституції України

4. Продовж речення:

У назвах найвищих державних установ України ...

а) з великої букви пишемо всі слова

б) з великої букви пишемо лише перше слово

в) всі слова пишемо з малої букви

5. Продовж речення:

Слова БОГ, ГОСПОДЬ в усталених словосполученнях, які передають емоційну оцінку та використовують у розмовному спілкуванні або в емоційними вигуками...

а) пишемо з великої букви

б) з великої букви пишемо лише перше слово

в) пишемо з малої букви

6. Продовж речення:

Коли слова БОЖЕ, ГОСПОДИ є звертаннями до БОГА, то їх будемо писати ...

а) з великої букви

б) з малої букви

Ключ до тесту

1. б (2 бали); 2. б (2 бали); 3. в (2 бали); 4. а (2 бали); 5. в (2 бали); 6. а (2 бали).

НАПИСАННЯ ІМЕННИКІВ З ПІВ, НАПІВ-, ПОЛУ-

Скануй QR-код та переглянь відеопрезентацію:

1. Спишіть, знімаючи дужки:

Пів(години), пів(огірка), пів(острів), пів(лимона), полу(мисок), напів(людина), пів(години), напів(фабрикат), пів(місяця), пів(села), пів(Європи), напів(автомат), пів(кімнати), пів(ніч), пів(острова), пів(Черкас), пів(оберт), напів(імла), пів(ящика), пів(місяць), пів(коло), полу(кіпок), пів(хвилини), пів(куля), напів(правда), пів(міста), пів(класу), пів(захист), пів(зошита), пів(аркуш), напів(мавпа), пів(будинку), полу(драпок), пів(країни), пів(секунди), пів(Києва), пів(Америки), пів(порції), пів(день), пів(ночі), полу(день), пів(книги), пів(України), пів(року), пів(річчя), пів(овал), пів(садка).

Завдання 2. Скануйте QR-код та виконайте тест.

ПІБ: _____

Клас: _____

Дата: _____

1. Іменник ЯБЛУКО в родовому відмінку з пів- треба писати ...

а) разом

б) окремо

в) через дефіс

2. Іменник Європа в родовому відмінку з пів- треба писати ...

- а) разом б) окремо в) через дефіс

3. НЕвідмінюваний числівник пів з іменником ОСТРІВ у формі родового відмінка однини пишемо...

- а) через дефіс б) разом в) окремо

4. Пів- з іменником КУЛЯ у формі називного відмінка (єдине поняття) пишемо...

- а) окремо б) разом в) через дефіс

5. Складні іменники з першою частиною напів-, полу-, пишемо ...

- а) окремо б) через дефіс в) разом

6. Якщо пів з наступним іменником у формі називного відмінка однини становить єдине поняття і не виражає значення половини, то їх пишемо...

- а) окремо б) разом в) через дефіс

7. Пів зі значенням "половина" з іменниками - загальною чи власною назвою у формі родового відмінка однини пишемо...

- а) через дефіс б) разом в) окремо

8. Знайди рядок, у якому допущено помилку:

- а) напівлюдина, полумисок, пів Києва
б) пів острова, пів відра, напівфабрикат
в) пів оберт, пів місяць, пів-Європи

9. Усі слова написано правильно у рядку:

- а) пів-ями, пів-Черкас, пів огірка
б) південь, полукіпок, пів години
в) пів коло, пів ящика, пів острів

10. Усі слова потрібно писати окремо в рядку:

- а) пів(помідора), пів(села), пів(Америки)
б) пів(місяць), пів(кімнати), пів(книжки)
в) пів(куля), пів(місяця), пів(коробки)

11. Усі слова потрібно писати разом в рядку:

- а) напів(автомат), пів(груші), пів(класу)
б) напів(правда), полу(мисок), пів(ніч)
в) напів(п'ятьма), полу(драпок), пів(зошита)

12. Пів(день) як єдине поняття у формі називного відмінка однини треба писати...

- а) разом б) окремо в) через дефіс

Ключ до тесту

1. б (1 бал); 2. б (1 бал); 3. в (1 бал); 4. б (1 бал);
5. в (1 бал); 6. б (1 бал); 7. в (1 бал); 8. в (1 бал);
9. б (1 бал); 10. а (1 бал); 11. б (1 бал); 12. а (1 бал).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Український правопис -2019. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/ukrayinskij-pravopis-2019>.
2. Панченков А., Терещенко В. Український правопис у новій редакції. Методика реалізації. Харків: Соняшник, 2019.
3. Олександр Авраменко О. Було – стало (зміни в правописі). Київ: Даринка, 2020.
4. Зображення «Українського правопису - 2019», URL: https://pravo-izdat.com.ua/image/cache/catalog/old/image/data/books_PRAVO/ukrayinskij-pravopis-974x1280-product_popup.jpg
5. Зображення сови URL: <http://teg.com.ua/kartinki-sovi-dlia-srisovki-35-foto/>

І.П. Яценко,

учитель фізики, вчитель-методист Звенигородського опорного закладу загальної середньої освіти імені Тараса Шевченка Звенигородської міської ради Звенигородського району, автор ідеї навчальних карт

НАВЧАЛЬНІ КАРТИ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ МЕТОД ВИКЛАДАННЯ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ

Сьогодення кидає виклики педагогу у вигляді нескінченного потоку нової інформації, зміни форм викладання в екстремальних умовах пандемії та воєнного стану. Багато факторів ускладнює навчальний процес у будь-якому його вигляді, і якщо з цим нічого не робити, ризикуємо дати наступним поколінням недостатній фундамент для їх сучасного світосприйняття та їх майбутньої професійної діяльності. Тому проблема компетентісного та якісного навчання в природничій галузі зараз є особливо гострим питанням. Матеріали для навчання мають бути не лише актуальними, а й подаватись у цікавій формі учням, зважаючи на все більший у дітей дефіцит уваги щодо засвоєння ними навчального матеріалу та застосування набутих навичок на практиці.

В сукупності з потребою максимального забезпечення життя та здоров'я учасників освітнього процесу під час пандемії чи війни, цифрові технології приймають роль не просто допоміжних інструментів для класичного освітнього процесу, а стають незамінними засобами освітньої комунікації між

вчителями та учнями. У такому разі цифрові технології не просто полегшують навчання, а й дають учасникам освітнього процесу неймовірну можливість використати віртуальний простір та потужності сучасних електронних девайсів не лише для допомоги у викладанні – а як основу освітнього процесу.

Навчальні карти забезпечують саме такий освітній процес, основними рисами якого є: **якість, зрозумілість, доступність, стислість**. Учні можуть відразу побачити весь об'єм матеріалу «одним аркушем», що дає краще візуальне запам'ятовування та розуміння об'єму засвоєння матеріалу.

Навчальні карти – це чудовий приклад викладу навчального матеріалу через сильні сторони візуального подання у вигляді смислових блоків тексту із супроводжуючими ілюстраціями.

Така структура об'єднує сильні сторони таких вже звичних розташувань текстових блоків разом з мультимедійними вставками – як мінімум схеми й картинки, як максимум – гіпертекст та відео.